



Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Crèdits	0,72 de presencials (18 hores) 2,28 de no presencials (57 hores) 3 de totals (75 hores).
Grup	Grup 1, AN (Campus Extens)
Període d'impartició	Anual
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Damià Pons Pons damia.pons@uib.cat	12:00h	14:00h	Dimecres	03/02/2015	31/07/2015	CB06

Contextualització

L'assignatura 'Literatura catalana i història de la cultura (1890-1936)' se situa en el context del Màster Universitari en LLENGUA I LITERATURA CATALANES: CONEIXEMENT I ANÀLISI CRÍTICA DEL PATRIMONI IMMATERIAL i del Grau en Llengua i Literatura catalana com una matèria optativa que complementa les altres matèries de literatura que hi ha incloses en el pla d'estudis del màster. Per això, és especialment recomanable per a aquells alumnes que segueixen l'itinerari 2 del màster: 'De la literatura com a patrimoni als estudis literaris'.

Per a aquells alumnes que no provinguin del Grau en Llengua i Literatura Catalanes o de l'extingida llicenciatura en Filologia Catalana de la UIB, els podrà servir com un complement de qualsevol assignatura de literatura catalana contemporània.

Requisits

Essencials

Basta tenir uns coneixements bàsics de la literatura catalana produïda entre el 1890 i la Guerra civil (1936-1939).

Cal saber expressar-se correctament en català, tant per escrit com oralment.

Competències





Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Les competències a adquirir amb aquesta assignatura han de fer possible que l'estudiant conegui millor alguns aspectes de la literatura i la cultura d'expressió catalana, sempre en relació al seu context històric i ideològic, del període 1890-1936.

Específiques

- * E1. Conèixer les diferents teories sobre el concepte d'història cultural. E2. Observar la relació existent entre la literatura i la història. E3. Aprendre a interrelacionar la literatura amb les altres arts (música, pintura i arquitectura) i també amb els corrents ideològics i les entitats que promouen la institucionalització de la cultura...

Genèriques

- * G2. Desenvolupar treballs d'iniciació a la investigació literària en el marc teòric i pràctic dels estudis d'història cultural. G2. Adquirir la capacitat de cercar, sistematitzar i interrelacionar coneixements procedents de diferents camps del saber. G22. Estimular la voluntat de recerca dels alumnes i la seva capacitat de realitzar treballs de forma autònoma..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

Els continguts de l'assignatura queden distribuïts en dos grans temes:

1. Literatura, cultura, ideologia i història en el període 1890-1906: l'època del Modernisme.
2. Literatura, cultura, ideologia i història a partir de 1906 i fins al 1936: del Noucentisme a la Guerra civil.

Continguts temàtics

1. LITERATURA, CULTURA, IDEOLOGIA I HISTÒRIA EN EL PERÍODE 1890-1906: L'ÈPOCA DEL MODERNISME

1. 1. Les bases teòriques del catalanisme/mallorquinisme polític i cultural: *Lo catalanisme*, de Valentí Almirall, i *La cuestión regional*, de Miquel dels Sants Oliver. Altres aportacions: Jaume Brossa, Joan Maragall i Gabriel Alomar. L'obra i els plantejaments ideològics dels escriptors en relació al pensament catalanista/mallorquinista. El doble binomi identitat-creativitat i identitat-universalitat. Els casos de Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Miquel dels Sants Oliver. La superació definitiva del bilingüisme diglòssic i la integració activa dels escriptors mallorquins en l'espai cultural català global.

1. 2. La institucionalització de la cultura: a) des de la iniciativa civil: diaris i revistes, certàmens literaris i manifestacions artístiques col·lectives, entitats diverses; b) des de l'Església: el pla d'estudis mallorquinista implantat al Seminari Diocesà de Palma; i c) des del poder polític: l'Estat, les diputacions provincials i els ajuntaments.

1. 3. La representació de la natura en el paisatgisme (Santiago Rusiñol, Joaquim Mir, Antoni Gelabert) i en la poesia (Joan Maragall, Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Gabriel Alomar) d'entre els segles XIX i XX.

1. 4. El nacionalisme musical i la creació literària: la cançó tradicional i les poesies musicades com a punt de trobada. Les iniciatives compartides pels músics i pels poetes.



Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Lectures:

- Valentí Almirall: *Lo catalanisme*.
- Miquel dels Sants Oliver: *La cuestión regional*.
- Antologia de textos (poesia, prosa de no ficció, estudis crítics).

2. LITERATURA, CULTURA, IDEOLOGIA I HISTÒRIA A PARTIR DE 1906 I FINS AL 1936: DEL NOUCENTISME A LA GUERRA CIVIL:

2. 1. Els fonaments ideològics del Noucentisme: *La tradició catalana*, de Josep Torras i Bages, *La nacionalitat catalana*, d'Enric Prat de la Riba, i el *Glosari*, d'Eugeni d'Ors. La relació entre la cultura i la política en el període 1906-1936/1939, en els diferents moments històrics.

2. 2. La institucionalització de la cultura al Principat: a) les mesures favorables a la cultura catalana impulsades per la Diputació de Barcelona i per la Mancomunitat; i b) les iniciatives editorials diverses orientades a la normalització de la lectura en català. Les bases per a la creació d'una cultura nacional consolidada: èxits i limitacions. La institucionalització cultural a Mallorca: a) la provincianització promoguda per l'Estat; i b) les iniciatives civils de resistència i d'afirmació identitària: el grup del Centre Regionalista de Mallorca i de La Veu de Mallorca, l'Associació per la Cultura de Mallorca i *La Nostra Terra*. El pensament polític paral·lel al moviment literari mallorquí: Miquel Ferrà, Joan Estelrich i Guillem Forteza.

2. 3. Conservadorisme i tradicionalisme, catolicisme i classicisme: paral·lelisme entre les manifestacions ideològico-polítiques, les literàries i les artístiques. Formes i valors morals i cívics en els textos poètics noucentistes. La poesia de Josep Carner i la pintura de Joaquim Sunyer. El grup mallorquí de la revista *Migjorn* (1906-1907). La representació del paisatge en l'obra poètica de Maria Antònia Salvà, Miquel Ferrà, Llorenç Riber. El món viscut i el món imaginat en els poemes illencs de la tradició noucentista: Guillem Colom, Miquel Forteza, Rafel Ginard, Joan Pons i Marquès...

2. 4. De la ruptura impulsada per les avantguardes a la interrupció del procés de normalització de la cultura catalana provocada per la implantació de la dictadura franquista. Dels manifestos de l'avantguarda que revitalitzen i modernitzen la literatura, l'art i l'arquitectura catalanes fins a les primeres mesures que en pretenien l'extermini, de la cultura catalana. El moment intens i productiu de la Segona República: la institucionalització impulsada per la Generalitat, aparició de nous creadors, desenvolupament de processos d'innovació, socialització del consum cultural, manifestació d'ideologies transformadores des de la perspectiva nacional i social. La poesia de Joan Salvat-Papasseit i de Josep Vicenç Foix i les pintures de Joan Miró i Salvador Dalí: complicitats, arrelament i universalitat.

Lectures:

- Enric Prat de la Riba: *La Nacionalitat Catalana*.
- Guillem Forteza: *Pel ressorgiment polític de Mallorca*.
- Antologia (poesies, prosa de no ficció, estudis crítics).

Metodologia docent

La metodologia que s'utilitza en aquesta assignatura combinarà l'exposició de continguts teòrics amb els exercicis pràctics. En tot moment s'interrelacionaran els textos literaris amb els diferents fets històrico-



Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

culturals i amb les diferents manifestacions ideològiques i artístiques, especialment amb la teoria del fet nacional, la pintura i la música.

Les explicacions s'acompanyaran amb documents gràfics, material audiovisual, articles complementaris, etc.

Almenys una part d'aquests materials s'inclouran a la pàgina de l'assignatura a Campus extens per tal que els alumnes els puguin treballar de manera no presencial.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Exposicions teòriques orals	Grup gran (G)	Explicacions i contextualització dels temes del programa	10
Classes pràctiques	Comentaris dels textos	Grup gran (G)	Comentari de les lectures obligatòries i dels textos de l'Antologia, sempre en relació amb els temes explicats a classe.	8

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectures obligatòries	* Valentí Almirall: <i>Lo Catalanisme</i>. * Miquel dels Sants Oliver: <i>La cuestión regional</i>. * Enric Prat de la Riba: <i>La Nacionalitat catalana</i>. * Guillem Forteza: <i>Pel ressorgiment polític de Mallorca</i>. * Antologies de textos	57

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Lectures obligatòries i projecte de recerca

Modalitat: Estudi i treball autònom individual

Tècnica: Treballs i projectes (recuperable)



Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

Descripció: *Lo Catalanisme*, de Valentí Almirall, *La cuestión regional*, de Miquel dels Sants Oliver, *La Nacionalitat catalana*, d'Enric Prat de la Riba, *Pel ressorgiment polític de Mallorca*, de Guillem Forteza, i Antologia de textos.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 100%

Exposicions teòriques orals

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Explicacions i contextualització dels temes del programa
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final:	30%

Comentaris dels textos

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Comentari de les lectures obligatòries i dels textos de l'Antologia, sempre en relació amb els temes explicats a classe.
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final:	30%

Lectures obligatòries

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	* Valentí Almirall: <i>Lo Catalanisme</i> . * Miquel dels Sants Oliver: <i>La cuestión regional</i> . * Enric Prat de la Riba: <i>La Nacionalitat catalana</i> . * Guillem Forteza: <i>Pel ressorgiment polític de Mallorca</i> . * Antologies de textos
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final:	40%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- AA.DD. (1990): *El Modernisme* (2 volums). Barcelona: Lumweg.
- AA.DD. (1992): *Avantguardes a Catalunya, 1906-1936*. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya.
- AA.DD. (1993): *Cent anys de catalanisme. A propòsit del centenari de les Bases de Manresa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- AA.DD. (1994): *El Noucentisme. Un projecte de modernitat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya/ Enciclopèdia Catalana/Centre de Cultura Contemporània
- AA.DD. (1995): *Història: Política, societat i cultura dels Països Catalans. Volum 8. L'època dels nous moviments socials, 1900-1930*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- AA.DD. (1996): *Història: Política, societat i cultura dels Països Catalans. Volum 7. La consolidació del món burgès, 1860-1900*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.





Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

- AA.DD. (1999): *Història: Política, societat i cultura dels Països Catalans. Volum 9. De la gran esperança a la gran ensulsiada, 1930-1939*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- AA.DD. (2004): *Història de les Illes Balears. Volum III. Del segle XVIII borbònic a la complexa contemporaneïtat*. Barcelona: Edicions 62.
- AGUIRRE ROJAS, Carlos A. (1999): *La Escuela de los Annales. Ayer, hoy, mañana*. Barcelona: Montesinos.
- AULET, Jaume (1992): *Josep Carner i els orígens del Noucentisme*. Barcelona: Curial/PAM.
- AVIÑOÀ, Xosé (2000): *Història de la música catalana, valenciana i balear. Volum IV. Del Modernisme a la Guerra civil (1900-1939)*. Barcelona: Edicions 62.
- AVIÑOÀ, Xosé, i Jaume Carbonell i Francesc Cortès (2000): *Història de la música catalana, valenciana i balear. Volum III: Del Romanticisme al Nacionalisme*. Barcelona: Edicions 62.
- BURDIEL, Isabel, i Justo Serna (1996): *Literatura e historia cultural, o ¿Por qué los historiadores deberíamos leer novela?*. Valencia: Eutopias.
- BURKE, Peter (2000): *Formas de historia cultural*. Madrid: Alianza.
- BURKE, Peter (2006): *¿Que es la historia cultural?*. Barcelona: Paidós.
- CASASSAS, Jordi (1999): *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya. Materials per a un assaig d'història cultural del món català contemporani (1808-1975)*. Barcelona: Pòrtic.
- CASTELLANOS, Jordi (): *Intel·lectuals, cultura i poder. Entre el Modernisme i el Noucentisme*. Barcelona: La Magrana.
- FONTANA, Josep (2014): *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*. Barcelona: Eumo.
- FONTBONA, Francesc, i Francesc Miralles (1985): *Història de l'art català. Volum VII. Del Modernisme al Noucentisme, 1888-1917*. Barcelona: Edicions 62.
- GOMBRICH, Ernst H. (1977): *Tras la historia de la cultura*. Barcelona: Ariel.
- GOMBRICH, E. H. (2002): *Història de l'art*. BARCELONA: COLUMNA.
- GRAMSCI, Antonio (1973): *Cultura y literatura*. Barcelona: Ediciones de bolsillo.
- GRAÑA, Isabel (2007): *Els poetes de l'Escola Mallorquina i l'Associació per la Cultura de Mallorca*. Barcelona: PAM.
- HAUSER, Arnold (1975). *Teorías del arte. Tendencias y métodos de la crítica moderna*. Madrid: GUadarrama.
- MALÉ, Jordi (ed.) (2011): *Les idees literàries al període d'entreguerres. Antologia de textos*. Lleida: Càtedra Màrius Torres/Pagès.
- MARFANY, Joan Lluís (1975): *Aspectes del Modernisme*. Barcelona: Curial.
- MASSOT I MUNTANER, Josep (1978): *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra*. Barcelona: PAM.
- MASSOT I MUNTANER, Josep (1993): *Llengua, literatura i societat a la Mallorca contemporània*. Barcelona: Curial/PAM.
- MESTRE i SUREDA, Bartomeu: Vindicació de *La Nostra Terra*, p. 13-27, a: *La Nostra Terra* (1928). Edició facsímil. Palma: Institut d'Estudis Catalans/El Gall.
- MIR, Gregori (1990): *El mallorquinisme polític (1840-1936)* (2 volums). Palma: Editorial Moll.
- MIRALLES, Francesc (1983): *Història de l'art català. Volum VIII. L'època de les avantguardes, 1917-1970*. Barcelona: Edicions 62.
- MOLAS, Joaquim (1983): *La literatura catalana d'avantguarda, 1916-1938*. Barcelona: Antoni Bosch.
- MOLAS, Joaquim (2009): *Sobre la construcció de la literatura catalana i altres assaigs*. Palma: Lleonard Muntaner.
- MOLAS, Joaquim (2010): *Aproximació a la literatura catalana del segle XX*. Barcelona: Base.
- PANYELLA, Ramon, i Jordi Marrugat (ed.) (2006): *L'escriptor i la seva imatge. Contribució a la història dels intel·lectuals en la literatura catalana contemporània*. Barcelona: L'Avenç.
- PONS, Damià (1998): *Ideologia i cultura a la Mallorca d'entre els dos segles. El grup regeneracionista de 'La Almudaina'*. Palma: Lleonard Muntaner.
- PONS, Damià (2006): *Cultura i literatura a Mallorca entre els segles XIX i XX*. Palma: Hora Nova.



Any acadèmic	2014-15
Assignatura	11519 - Literatura Catalana i Història de la Cultura (1890-1936)
Grup	Grup 1, AN
Guia docent	A
Idioma	Català

PONS, Damià (2002): *Entre l'afirmació vitalista i la desfeta col·lectiva. Escriptors i idees a la Mallorca del primer terç del segle XX*. Barcelona: PAM.

ROSSELLÓ BOVER, Pere (2006): *La narrativa i la prosa a Mallorca a l'inici del segle XX*. Barcelona: PAM.

SERNA, Justo, i Anacleto Pons (2005). Madrid: Akal.

SCHWANITZ, Dietrich (2002): *La cultura: todo lo que hay que saber*. Madrid: Taurus.

UTE, Daniel (2005): *Compendio de historia cultural: Teorías, práctica, palabras clave*. Madrid: Alianza.

VALLCORBA, Jaume (1994): *Noucentisme, mediterranisme i classicisme: apunts per a la història d'una estètica*. Barcelona: Quaderns Crema.

WATSON, Peter (2002): *Historia intelectual del siglo XX*. Barcelona: Crítica.

WILLIAMS, Raymond: *Cultura i societat (1780-1950)*. Barcelona: Laia.